

KOSTNICKÉ JISKRY

Evangelický

týdeník

25/2010

15. září 2010

ročník 95

cena: 13 Kč

Příští číslo vyjde
22. září

Z obsahu

- * Vesnička pro seniory
- * Americká religiozita
- * Řád ve svobodě
- * Slouží čtyřicet let

Poselství k 16. neděli po sv. Trojici

ŽIJME V BOŽÍ SÍLE

2 Tm 1,7-10

Apoštol Pavel buduje mladého Timotea, na kterém leží břemeno správcovství sborového života. Zřejmě má tendenci si nedůvěřovat. Pavel mu nepřipomíná tehdejší knihovny světa, kde by mohl najít návod, jak být silnou osobností. Pavel, který rozpoznal v Timoteovi potenciál věrného a Pánu poddaného služebníka, jej nyní povzbuzuje,

aby se spolehl s důvěrou na Boží dar, který mu byl dán skrze vzkládání rukou (1 Tm 4,14). Pavel mu totiž, na základě daru Ducha sv. – prorocství, ve víře v Ježíšovo jméno předal určitý dar milosti. Cílem bylo, aby přemáhajícím způsobem naplňoval jemu svěřenou službu. Pavel nežádal Timotea, aby se více snažil, ale aby důvěřoval Pánu, že stále platí, že v naší slabosti se dokonává Jeho moc. Cílem tedy nebylo, aby se Timoteus cítil silný, ale aby počítal s tím, že je silný v Kristu. Vždyť i sám vzkříšený Pán Ježíš povzbuzoval své učedníky, aby očekávali na Otcovo zaslíbení (Sk 1,8), že dostanou sílu (moc) směle předávat ostatním lidem zprávu, že skutečně Ježíš vstal z mrtvých (2 Tm 1,8). To byl a stále je silný podnět k získání naděje, po které ve skutečnosti člověk touží. Nejde o to akademickým způsobem lidi o moci vzkříšení přesvědčovat, ale předávat jim svědectví s jistotou a radostí v srdci. Má-li být svědectví přesvědčivé, je potřebí mít onu sílu Ducha sv. v sobě. Nemá-li takové svědectví být provázeno postojem duchovní pýchy, pak Boží prozřetelnost pou-

kazuje na doplnění potřebné síly také láskou a rozvahou. Tyto tři projevy Ducha dávají zvěsti vyváženost. Dnešní církev, má-li být rostoucí a užitečná v sekulárním prostředí, musí mít odvahu a smělost hájit hodnoty, které mají svůj původ v Hospodinu a jsou dnes deformovány např. manželství, rodina, předmanželský sex, právo na život v těžké nemoci i početí apod. Byli jsme Božím Synem zachráněni skrze Jeho smrt a přijali od Něho milost a také povolání připomínat a hájit Ježíšovo svědectví, které nám zanechal. Je pravděpodobné, že se projeví protivenství. Pavel nás vybízí, abychom tlaku světa nepodlehli a nestyděli se v dnešní době za svědectví našeho Pána. Je čas, aby se křesťané sjednotili a vydali jasný a smělý hlas. Je k tomu potřebí odvahy. Tu nehledejme v akademických titulech i když také považují vzdělání za důležité, ale v daru milosti - v Duchu svatém. Nedávejme v srdci prostor pro bázlivost, vždyť Kristus Ježíš zničil smrt a uvedl nás do života a neporušitelnosti.

Petr Šimmer
kazatel CB Litvínov

Ježíš mezi zélóty

O bratřích Mašínech už v tomto periodiku diskuse proběhla a nemá cenu se k ní vracet, ale otištěný pohřební promluvy z rozloučení s Milanem Paumerem (KJ, 2010, č. 23, s. 3) nelze nechat zcela bez odezvy. V záhlaví promluvy je uveden text z Mt 16,24-27, kde Ježíš říká svým učedníkům: „Kdo chce jít za mnou, zapři sám sebe, vezmi svůj kříž a následuje mne. Neboť kdo by chtěl zachránit svůj život, ten o něj přijde; kdo však ztratí svůj život pro mne, nalezne jej...". Autor pak hned rozvádí, jak této výzvě rozumí. Je to nabídka: „Zachování – nebo ztráta duše; získání osobního prospěchu – anebo uchování osobní integrity, svobody." Ona druhá alternativa, zachování si osobní integrity a svobody „od vnějších i vnitřních hrozeb" je interpretována jako projev „věrnosti vůči tomu, který je Alfou i Omegou". Je to ovšem možnost, která „něco stojí", není tu „zadarmo". Její cenou je „kříž, který na sebe lidé vzali, ať dobrovolně, či nuceně", a to „v podobě chladných cel, obušků, vyhazovů ze zaměstnání, otrocké práce v dolech, politické šikany ve školách, krádeže majetku"... Americký postmoderní teolog Robert Scharlemann se ve své knize *Důvod následování* (The Reason of Following, Chicago, 1991) zabývá fenomenologií lidského já, které „přichází k sobě" tím, že se ve vzta-

hu k jinému, ve vztahu, jež lze charakterizovat jako „následování", extaticky přesahuje. Povolání učedníka k následování je tak ve skutečnosti výzvou k tomu, aby se „stal sám sebou". Podle Scharlemannovy christologie je totiž právě učednictví charakterizováno svobodou, která je zcela autonomní: Následujeme „druhého", ten však pro nás není žádným „ty", ale je to naše „já" dosahující vnitřního pokoje a celosti. Následování tak není výrazem poslušnosti, ale událostí osobní emancipace a integrity. Ježíšovo „pojdte za mnou" vychází z jeho vlastního sebeuvědomění („já jsem") a znamená proto podnět k osvobození se od okolního světa. Jádrem spásy je zkušenost této autonomie v životě toho, kdo tuto výzvu uslyší a přijme. Nejde o sebevydání, ale sebepřijetí; vztah k druhým tu nehraje žádnou roli. Kristova autorita je autorita onoho sebepřesahujícího „já", každá jiná autorita potlačuje mou vůli a mou svobodu. Podle Scharlemanna jde o extázi podobnou té, k níž dochází v díle umělce. Člověk v ní nezapomíná na sebe, ale teprve se sám sebou stává; ostatní tu mohou sehrát maximálně instrumentální roli, mohou být vnějším podnětem tohoto sebepřesahu k autentickému „já". Důraz na zachování si vnitřní svobody a integrity interpretovaný jako učednictví, jako „nalezení života"

ztraceného pro Krista, nám ono Scharlemannovo „následování" trochu připomíná. S Ježíšem evangelijního podání však má podobně velmi málo společného. Svoboda a osobní integrita představují zkušenost, kterou s sebou vynalézavé následování Krista nese, nikoliv však jeho vlastní účel nebo cíl. Tím je a zůstává svědectví mysli, která sleduje a praktikuje záchranu a povznese ní druhých, přátel, ale i nepřátel, všech, kteří to potřebují, protože ve svém životě strádají. Ježíšovo „já jsem" (ego eimi) potvrzuje autenticitu osobního setkání s touto zachraňující Boží myslí. Učedník jí má a smí být změnou svého smýšlení ve službě, ale o jeho „ego" tu nejde. Následování Krista je volba riskantní a „ztrátová", protože vždy znamená určité sebezapření. To, co učednictví ve vztahu k okolí – ve vztahu k druhým, ať je to kdokoliv – představuje, je třeba chápat ve světle Ježíšova „horského kázání" (Mt 5-7) a apoštolského napomenutí k věrnosti (Ef 2,3nn). Boží láska je osvobodivá, ale přiměřenou odezvu si nevynucuje. Je neúnavná, ale zároveň zranitelná. Z toho je zřejmé, že i hyperbola o „ztrátě" či „nalezení" života vyhlášené, že tam, kde prosazování našich věcí povede k poškození či násilnému druhých, je třeba se ho vzdát. Taková je svoboda a integrita nositelů „kříže", který má nějakou spojitost s oním Kristovým. Všechny ostatní „kříže" jsou sekundární metafory odkazující k utrápám, jež má

Dokončení na str. 2

Z loňské akce „Do kostela na kole" - ČCE v Sázavě

ZAOSTŘENO NA BLÍZKO

Do kostela na kole

"Pojedte do kostela na kole!" Tak zní motto akce pořádané Poradním odborem pro otázky životního prostředí při SR ČCE, Ekologickou sekcí ČKA a Českou křesťanskou environmentální sítí při příležitosti slavení Dnů vděčnosti za stvoření, Dne bez aut a Ekumenické neděle.

K již třetímu ročníku akce se může připojit každý, kdo v neděli 19. nebo v sobotu 18. září přijede do kostela na kole. Svůj závazek je možné dopředu zaregistrovat na internetových stránkách <http://www.dokostelanakole.cz/>, kde jsou současně shromážděny praktické informace týkající se cyklistiky. Fotografie dokumentující akci budou zařazeny do slosování o čepice a trička, které věnovala Evropská křesťanská environmentální síť.

Smyslem této celorepublikové ekumenické akce je propagovat cyklistickou dopravu, která je, stejně jako pěší chůze, šetrná k životnímu prostředí a ve srovnání s automobilovou dopravou nepoměrně levnější, zdravější a na kratší vzdálenosti dokonce statisticky rychlejší.

Strmý nárůst automobilové dopravy v posledních letech se nevynul ani církevnímu prostředí. V neděli jsou kostely doslova obleženy auty. Jejich majitelé si však často ani neuvědomují, jak hodně jejich, jistě velmi praktický, pomocník škodí životnímu prostředí. Přímé oběti automobilismu zná naprostá většina ze svého blízkého okolí. Vždyť jen za dobu nutnou k přečtení tohoto článku zahubí auta na celém světě průměrně 20 lidí a dalších 1000 je vážně zraněno. Z antropologického hlediska mnohem nenápadnější, o to však nebezpečnější, jsou oběti nepřímé. Auta produkují totiž celou řadu nebezpečných produktů: silně rakovinotvorné látky, látky vedoucí k astmatu a jiným trvalým dýchacím obtížím, podráždění očí atd. Nezanedbatelnou roli hraje také hluk a vibrace, devastace životního prostředí spojená s těžbou ropy, výrobou a likvidací automobilů. Odhaduje se, že na tyto nepřímé následky zemře jen v Evropě několik desítek tisíc lidí ročně.

Akce je pořádána při příležitosti slavení Dnů vděčnosti za stvoření. Jako křesťané máme zodpovědnost za svěřené hříbny, totiž tento přerostaný svět. Snažme se být dobrými správci světa!

Z církví doma i ve světě

Víra a „adrenalin“

(Z německého evangelického měsíčníku Chrismon 8/2010)

„Horská dráha je nejbezpečnějším prostředkem hromadné dopravy na světě,“ tvrdí Roland Mack, velkopodnikatel v zábavním průmyslu. Mack a myslitel Rüdiger Safranski se v letošním osmém čísle celoněmeckého evangelického měsíčníku Chrismon zabývají (v rozhovoru v rubrice „Setkání“) otázkami bezpečnosti, rizika a strachu. V lunaparku samozřejmě nesmí k selhání techniky dojít. Safranski říká: „V naší vysoce rozvinuté společnosti blahobytu máme enormní spotřebu bezpečnosti. A čím vyšší je bezpečnost, tím větší je pocit ohrožení... A druhá stránka věci: Tato bezpečná společnost produkuje potřebu mezních situací. Musejí to ale být simulované mezní situace.“ Oba debatéři kritizují zdravotnictví (kde normy prevence a sebeopozorování hraničí s hypochondrií) a bankovnictví (nestátní, přesto zbavené podnikatelského rizika). Safranski se opakovaně přimlouvá za „trochu bezstarostnosti, důvěry v Boha“ a dodává: „Dostanete úplně jiný obraz své existence, když ji riskujete... Odvážný výběr povolání může být takovým mezním krokem.“ (Roku 1975 vsadil Mack se svým otcem při založení zábavního parku všechno na jednu kartu.) Doplňme: „adrenalin“ může představovat také rozhodnutí studovat teologii (prof. Milan Machovec označoval studium teologie za normalizace za „dobrodružství“) popř. volbu životního partnera z výrazně odlišného společenství.

Na „adrenalinový“ sňatek v roce 1984 vzpomínají Thomas a Múzeyyen Dressenovi. On byl a je protestantský teolog, ona byla a je věřící muslimka. „Do půl roku skončíš na ulici, neboť němečtí muži mění ženy jako košile,“ varovali tenkrát Múzeyyen rodiče. Místní imám ji při všech výhradách povzbudil: „U každé zdi, kterou prorok vytvořil, existují dveře.“ V roce 1984 si ve Spolkové republice Německo vzalo německého partnera 319 Turkyň (v roce 2007 už 1874 Turkyň) a 1312 Turků (v roce 2007 už 3839 Turků). V počátcích manželství, jak líčí Múzeyyen, chodili do kostela. Thomas vypráví, jak zakouší mešitu jako „úžasné místo, v němž cítí pokoru před Bohem“. Thomas pracoval jako tajemník Vestfálské zemské církve pro sociální otázky, nyní je referentem pro evangelickou práci s mládeží. Múzeyyen, vystudovaná ekonomka, se dobrovolnický angažovala v muslimské obci v Duisburgu. Pro Thomase se časem stal ústředním příběh o obětování Izáka (tradovaný i v Koránu): naučil ho, že „dětí se nemají obětovat, a to ani zájmům rodičů“. Múzeyyen se naopak podivuje Thomasově teologické strohosti ve výchově dětí. (Safranského „troška důvěry v Boha“ z příběhu Dressenových výsledně prosvítá.)

Nastaly v manželství Thomase a Múzeyyen od roku 1984 další „adrenalinové“ momenty? Přijal některý z Dressenových potomků křest? Proč mají některé automobily závodnické panickou hrůzu z jízdy na horské dráze? Pro odpověď na dané otázky viz stránky www.chrismon.de, kde jsou oba výše shrnuté příspěvky zveřejněny v plném rozsahu. Kromě většiny článků z „obecného“ srpnového Chrismonu (distribuovaného jako příloha několika německých novin) zde nalezneme i materiály z rozšířené mutace „Chrismon plus“.

V čem se mohou soudobí evropští autoři poučit u Johna Updikea? A proč by mělo vyučování začínat až v devět? Na tyto otázky přináší odpověď jen „papírová“ verze letošního osmého Chrismonu. Ale raději se začneme pídit po odpovědích vlastních! Vždyť samostatné přezkoumání některých obecných „samozřejmostí“ může rovněž představovat „adrenalin“...

František Schilla

Ježíš mezi zélóty

Dokončení ze str. 1

Boží záchranná expedice jistě na zřeteli, jež však svědectvím o ní bezprostředně nejsou. Je jisté, že ani občanská svoboda „není zadarmo“, zvlášť tam, kde politická moc, která jí stojí v cestě, disponuje množstvím nástrojů a způsobů, jak ji oklestit nebo znemožnit. To dobře věděli už palestínští zélóti – tak jako všichni „horlivci“ politické svobody před nimi a po nich. Ježíš jim nepochybně rozuměl a sympatizoval s nimi, ale byl dalek toho ztotožnit svou misi s jejich ambicemi a cíli. Byl s nimi spojován jen účelově, protože jeho metoda (jeho alternativa) představovala pro stávající moci stejné potenciální ohrožení, ne-li ještě větší, protože je odhalovala v jejich nezákonnosti. Pokus udělat z jeho výzvy morální základ odboje proti represivnímu režimu je proto teologicky zavádějící a znamená dezinterpretaci jak kulturněhistorických pramenů, tak duchovně formativní tradice. K něčemu takovému se hodí bezpočet heroických příběhů, ať skutečných či legendárních, v nichž dobro a pravda vítězí za cenu velkých ztrát a obětí nad přesilou zla a lži. K těm skutečným jistě

patří vedle řady jiných i statečný odboj podplukovníka Mašina a ostatních členů jeho skupiny proti nacismu a svým způsobem – přes všechny znehodnocující aspekty – sem patří i příběh Mašinových synů a Milana Paumera. Jejich nasazení a kuráž ve střetu s institučním zlem morálně inspirovaly a motivovaly jejich současníky a pokud je máme v paměti, mohou tak působit i dnes. Ježíšova výzva je však podstatně jiná a ne náhodou proto představuje „kámen úrazu“ jak pro náboženské tradicionalisty pečlivě oddělující duchovní od světského, tak pro radikály, pro které je každý boj se zlem „svatý“.

Evangelík z Poděbrad si zasloužil evangelický pohřeb, kde by bylo připomenuto i obecně platné poselství jeho rozhodnutí vzepřít se zločinnému režimu, aniž by byl představen jako prototyp Kristova svědka, a kde by v kázání také zaznělo, že ani jeho žízeň po svobodě nebude nakonec zahanbena. Nebude zahanbena právě proto, že zdrojem křesťanské naděje je nahlédnutí, že korunu vítěze nedostává Bar Kochba nebo Spartakus, ale Boží Beránek.

Petr Macek

Tradice doby pobělohorské

Dokončení

1789: svolání generálních stavů ve Francii do Versailles, dobytí Bastilly, francouzská revoluce, Deklarace práv člověka a občana (rovnost před zákonem, svoboda slova, shromažďování a vyznání)

b) některé základní mezníky a události:

1773: potiskování kartounů prohlášeno za svobodnou živnost (končí fáze boje proti cechům, spočívající v tom, že jednotlivá cechovní řemesla byla prohlášena za svobodná)

1773–1774: vyšla publikace Effigies virorum eruditorum atque artificum Bohemiae et Moraviae (autoři Born, Voigt, Pelcl); změna ideové koncepce české historiografie

-položeny základy soukromé Učené společnosti

1774: zavedení povinné školní docházky pro děti 6–12 let, při farních kostelech triviální školy, v městech hlavní školy, v zemských hlavních městech normální školy (hlavní i normální školy německé)

-prosebný list evangelíků k pruskému králi

1775: studijní řád pro gymnázia, zavedení přírodních věd a dějepisu do učebních osnov

-vydání Balbínovy Obrany jazyka českého (latinsky)

-celní reforma v Rakousku (ochrana domácí výroby)

-následek utajování císařského nařízení o úpravě robot: povstání poddaných, „selské gubernio“

1776: vydání robotního patentu

-zemědělství předmětem univerzitního studia

-humanizace trestního práva v Rakousku

1777: zahájení tzv. raabizace – parcelace dominikální půdy mezi rolníky a převod nepotřebné roboty na peníze (již od roku 1775 prováděno na bývalých jezuitských statcích)

-zpřístupnění pražské univerzitní knihovny

-biskupství v Olomouci povýšeno na arcibiskupství

-založení biskupství v Brně

-falešný toleranční patent na Valašsku

1780: zrušeny náboženské komise (a tedy i misionáři)

1781: toleranční patent – povolení existence církví luterské, kalvínské a pravoslavné („nesjednocení Řekové“) se značně omezenými právy

-patent o zrušení nevolnictví

-toleranční patent pro Židy v Čechách (nemuseli už nosit zvláštní označení, směli se učit řemeslům, vstupovat do škol aj., museli však opustit židovskou podobu jména)

-zastavení nucené emigrace a vysídlování do území monarchie při hranicích s islámem

-zrušení řádů, které se nezabývaly společensky prospěšnou činností jako je charita či školství (více než jedna třetina klášterů v Českých zemích)

-vznik Náboženského fondu pro úhradu dvojnásobného počtu far

1782: toleranční patent pro Židy na Moravě

-uzákoněna „tichá tolerance“ husitů

-založena první zednářská lóže v Brně (František Václav Kounic)

-provádění tolerančního patentu

podle dosavadního způsobu pouze do konce roku

1783: zavedení šestinedělního cvičení jako nezbytné podmínky pro přístup k tolerovaným církvím

-Dekret o „deistech“ a „izraelitech“ (zákaz hlásit se k „sektám“, ale také vyhledávat „sektáře“ – zákaz o této problematice vůbec mluvit)

-spojením Moravy a Slezska vzniklo Moravskoslezské gubernium se sídlem v Brně

1784: samosprávy ve městech byly nahrazeny magistráty

-zřízeny správní orgány – superintendence tolerovaných církví, i jednotná správa židovských obcí

1785: zřízení biskupství v Českých Budějovicích

-tzv. josefinský katastr – základem už nebyla panství, ale obce

1786: vydán první díl Občanského zákoníku

c) některé významné postavy:

Josef II., Josef Sonnefels, Ignác Born, Štěpán Rautenstrauch, F. K. Kressel, Ferdinand Kindermann, Lepold Hay, Josef Hurdálek, František Vavák, Josef Dobrovský, Josef Mysliveček (Venatorini), Václav Kramérius, Michal Blažek, Jan Végh, Kateřina Skrčená, bratři Josef a Pavel Brchaňové

Pozn.: Jména uvedená na konci seznamu osobností náleží zpravidla k skrytým či tolerovaným evangelíkům, o nichž se píše mj. souhrnně v publikaci „Evangelíci v rané toleranční době v Čechách a na Moravě“.

Miroslav Soukup

Malé množství kvasu

Matouš 13,33-35

Tři procenta. Je to málo nebo hodně? Kdyby se k volbám dostavila jenom 3 % voličů, bylo by to žalostně málo. Kdyby se vám však podařilo sehnat běžný účet s 3 % úrokem, měli byste velké štěstí. Tři procenta. Českobratrský evangelický sbor zde v Javorníku slaví šedesát roků od svého založení. V rámci takřka dvoutisícileté historie křesťanské církve představuje šedesát let právě ona tři procenta. Tři setiny. Je to málo nebo hodně? Jak už jsem naznačil, záleží jen a jen na úhlu pohledu, jakou hodnotu tomuhle zlomku přiřadíme. Tři procenta se mohou zdát nepatrná. Vždyť celek je tak obrovský a drobné částky se v něm ztrácejí. Obyvatelům javornického výběžku asi nemusím příliš povídat o pocitu ztracenosti. Ještě donedávna byly zdejší hranice uzavřené. Bylo sem daleko odevsad. Cesta vedla oklikou kolem hor. A přece sem cesta vedla. V poválečném období sem přesídlily rodiny z Valaška i ze Slovenska, tedy z oblastí, kde byla evangelická církev tradičně silná. Právě tito bratři a sestry vytvořili základ českobratrského sboru. Prostě dělali to, nač byli ze svých dřívějších domovů zvyklí. O nedělich a o svátcích se scházeli, aby nad Bibli společně rozvažovali o Pánu Bohu a chválili jej za to, jaký vliv má ve světě. Kromě Javorníka se bohoslužby konaly ještě ve Skorošicích, v Bílém Potoce i jinde. Jenže co fungovalo po řadu let ve valašských a slovenských dědinách, neslo tak snadno vyjmout a přesadit do nového

prostředí. Vytvořit živé a kvetoucí společenství z lidí různých kořenů je mnohem náročnější nežli zahradičení. Tři procenta. Kolik asi dnes zbývá z oněch původních přesídlenců? A v kolika rodinách se podařilo předat křesťanskou víru dětem a vnoučatům? Z někdejších stovek členů zůstal jenom hlouček vytrvalých. Je to málo nebo hodně? Lze si lámat hlavu počty, lze být znepokojen statistikami, lze vznášet otazníky nad budoucností. Snad něco podobného dělali Ježíšovi učedníci. Vy víte, že si Kristus vybral dvanáct pomocníků a ustanovil je apoštoly. Učinil z nich své vyslance, aby procházeli krajinou a po vesnicích a městečkách s lidmi hovořili o Bohu a o jeho vládě. Měli rozhlašovat Boží království. S jakou reakcí se asi setkávali? Nebyli přijímáni zdaleka jenom vstřícně. Jistě narazili na odmítnutí a nezájem. Vždyť samotný Kristus jim dal instrukce jak v takovém případě postupovat. Tedy – kolik lidí se jim podařilo získat pro ježíšovský pohled na Boha, na lidi, na svět? Hodně nebo málo? Pověděl jim i toto podobenství: „*Království nebeské je jako kvas, který žena vmísí do tří měřic mouky, až se všechno prokvasí.*“ (v. 33) Jsme u jádra věci. Ježíš uvádí posluchačům příklad, který všichni znají ze svých domácností. V prostých podmínkách se v každém domě pekl vlastní chleba. Všichni vědí, jak to chodí. V poměru k mouce je kvásku málo. Když se však patřičně promísí s moukou, má značný účinek. Začne pracovat. Tímto jednoduchým po-

travinářským průměrem Kristus vráží do našich běžných představ a očekávání. My máme rádi superlativy – když je něco „nej-“. Nejlepší, nejsilnější, nejvýhodnější, nejúspěšnější. Mistři, šampioni, hvězdy plní noviny a televizi. Výjimeční lidé a výjimečné události nás zajímají ve všech podobách. Čím víc, tím líp. A stejně se někdy vztahujeme k Pánu Bohu. Čekáme, že bude „nej-“: nej- skvělejší, nej- mocnější, nej- neodolatelnější. A Ježíš říká, že Bůh prostě takový není. Pověděl jim i toto podobenství: „*Království nebeské je jako kvas, který žena vmísí do tří měřic mouky, až se všechno prokvasí.*“ Není třeba vždycky hledat světoborné a omračující úkazy. Pán Bůh si ve světě vystačí se skromným zastoupením. Začíná pěkně zlehounka, aby nezaplášil rodící se nové věci. Když se v Bibli hovoří o Bohu, nemyslí se na nějakou všemocnou, vše válcující sílu. Boží kralování, Boží království je věc nepatrná, ale současně pronikavá. Nestrhává masy, nýbrž si postupně získává srdce jednotlivců. Pravda není výsadou davů, nýbrž bohatstvím pokorných a obětavých. A hlavně se rodí z malých počátků. Tři procenta. Šedesát roků v průběhu dvou tisíců let a v nich jedna malá skupinka křesťanů uprostřed miliardového lidstva. To je javornický sbor. A zase se můžeme ptát, co zmůže jedno společenství v toku dějin. Hodně nebo málo? Odpověď nám dává Ježíšovo podobenství. „Království nebeské je jako kvas, který žena vmísí do tří měřic mouky, až se všechno prokvasí.“ V souvislosti

Dokončení na str. 3

Sestry, bratři, přátelé, mám v ruce knížku od Jakuba Schwarze Trojan; knížka o 540 stranách je vyzdobena několika fotografiemi, vydal ji charismatický vydavatel lékař docent Zdeněk Susa ve Středoklukách (v redakci též Alena Dvořáková). Kniha se podobá bílé cihle menšího formátu s jakýmsi okem, z něhož na nás hledí trojanské a trójské osudy hraběte J. S. T. zvaného v bližších kruzích Jeseter. Hrabě Jakub se oženil, vzal si šlechtičnu Karlu Schwarzovou, zvanou Kája Krásnou fotografií dvou krásných lidí najde čtenář ve fotooddílu knihy. Ocitáme se v Šíř ha Šířím trojanského času. Půvabná vyprávěcí kniha má svou biolinku, ale Ariadninou nití je jímavé hledání pravdy a cti i za těžkých okolností. Minotaurus zabydlený v českém politickém labyrintu je dvouhlavý, jedna hlava je státní, druhá (menší) církevní. Ve funkci přítomně-mytické Ariadné vystupuje v narativním toku Nová orientace, jakási laicko-teologická „Charata 77 před chartou“, jejíž pozvolný porod je výstižně popsán: šlo o teologii angažovanosti, navazování, elementární víry a pokusů o civilní interpretaci. Charakterizováno je v souvislostí s touto neobyčejnou fascinací víry mnoho osob, čelně figuruje v soutěži s jinými Trojanova Karla, jejíž jímavý portrét vidíme v mnoha kouzelných zrcadlech. Nejmalebnější je Alfréd Kocáb a jeho až do mystického chaotična prostřené projevy na kazatelnách, prknech, jež znamenají svět. K osobám víry patřil i pes Dingo, patriotický člen rodiny. Jinou malebnou postavou byl synodní senior Dr. Viktor Hájek, jehož jakási korpulence se projevovala i v korpulentních slovech – někdy útočných a ironických. Ve Kdyni, Trojanově sboru, se objevil na evangelickém posvěcení modli-

tebny budované až do úmoru, trochu předčasně, máje jen malou tuchu o heroickém úsilí evangelíků, některých přátel a mimosborců. Ale tento muž někdy jakoby otrlého pohledu, ale jemného osrdí, kázal na jeremjášovský text: "Nespoléhejte na klamná slova: Je to chrám Hospodinův..." (Jeremiáš 7). Ve fotochránce knihy najdete mohutnou postavu Hájkovu a velmi útluou postavu Trojanovu, který tu slavně figuruje jako poslušné páže. Jinou dojmající postavou je profesorka Božena Komárková, první setkání s ní na letní konferenci Akademické YMCA v Brandýse nad Orlicí. Fotovložka ukazuje Komárkovou, později naši přední filosofku (nejen evangelickou) jako srdnatou oteplákovanou ženu vařící něco jako oběd (?) na táborové louce v Mířkově. Zmíněno je farářské bratrstvo zvané Trokavero: Trojan, Kalus, Veber, Rodr. Tito muži, každý na svém místě a se specifickým obdarováním bojovali jako rytíři ducha o svatý Grál pravdy pro jednotlivce i pro mnohé. (Foto najde zvědavý čtenář ve fotosložce knihy). Mluví k nám pozoruhodný farář biblista Šebesta, vzpomínky provívá mnohočetný Jan Šimsa, "vítr prerie" a jeho žena Milena, historička a archivářka, která se zasloužila o aktuální martyrologii českých a především snad evangelických bojovníků proti politickému a ideologickému totalitarismu. Rozložitě si sedí v krajině vzpomínek a výzev Ladislav Hejdlánek, vzdělanec vyučující v županu matematiku, také autora knihy, spolu-tvůrce novoorientačního prospektu, pozdější mnoha krotkými duchy velmi obávaný – navazující na Rádlu, Hromádku, Patočku a později až emotivně na D. Bonhoeffera; přátele našli Trojanovi i ve Finsku a Dánsku. Nepodávám tu plný výčet

osob-osobností uvedených v rozhovorech s pamětí. Jen letmo: Karel (Kája) Trusina, J. B. Šourek, Jan Čapek a další. Z profesorů jsou zmíněni R. Říčan, J. B. Souček, F. M. Dobíáš, J. N. Ondra (zvaný Slávek), J. Smolík, Amedeo Molnár, J. B. Jeschke, J. M. Lochman, zcela okrajově S. C. Daněk – to je škoda, Daňkovi se hráli v duchovně biblických zápasích CČE velmi významnou roli, dodnes nedoceněnou, jen letmo je zmíněn i Daňkův nejserióznější žák, více pozornosti je věnováno problematickému B. Pospíšilovi, asi kvůli jeho prostátně zaměřeným politickým hlediskům. Z profesorů jímá Trojanu až synovská, ne-li zasvěcencká úcta k postavě J. L. Hromádky, mrkněte do rejstříku, ostatně Nová orientace ho vydává za jednoho ze svých ideových otců. Navzdory dosti četným neurčitostem a nedojasněnostem byl Hromádka neretorickým poslem Pravdy: Jde o následování Ježíše z Nazarétu, o službu církvi i celé společnosti „v solidaritě a bez nároků". Trojan ve svých pamětech připomíná, že si Hromádka nedělal iluze ani o Sovětském svazu a nebyl si jist, zda v SSSR zvítězí demokratická tradice a že Sovětsko může přejít k totalitnímu systému. Z osobního hlediska, na základě traumatické zkušenosti, jsou vykresleny události kolem Jana Palacha, který se skoro upálil na horním konci Václavského náměstí. Tento čin mladíka, člena libiškého sboru, pochopil Trojan et consortes jako sebeobět, nikoli jako (klasicou) sebevraždu. Trojanovo kázání u Palachova hrobu na olšanském hřbitově strhlo svou nadějností mnohé. V Nepřeslechnutelné výzvě uveřejněné v evangelickém tisku slyšíme: "Na Palachův čin...existuje pouze jediná odpověď následovat jej v osobním i politickém životě

kladu zpívali písničky z našeho zpěvníku a někdy se i prvně v nitru obraceli na Boha. 4. A ještě jedna věc – v dobách svobody opět na sborovém půdorysu přišel poněkud krkolomný pokus o rozejzd střediska Diakonie. Projekt se výrazně proměňoval a štěpil, nicméně určitou sociální díru zakryl. Je to hodně nebo málo? Uskutečnilo by se to bez javornického sboru?

Sestry a bratři, šedesát let se zde něco dělo a my nejsme schopni rozeznat všechny důsledky. Co si kdo odsud odnesl? Čím byl jeho život ovlivněn a prokvašen? „*Království nebeské je jako kvas, který žena vmísí do tří měřic mouky, až se všecko prokvasí.*" Pekaři a kuchařky nám potvrdí, že s kváskem a droždím se musí zacházet jemně a opatrně. Nepůsobí automaticky. Snadno je lze spálit, utlučit, zmařit a kýžený výsledek se pak prostě nedostaví. Jako v každém společenství i zde v Javorníku byla vedle slov prospěšných vyslovena také slova zbytečná, slova bez účinku. Některá jiná slova zase bolela nebo jinak škodila. Tak tomu bývá, že lidské spory a roztržky kazí a maří dobré Boží záměry. Naše siláctví dovede přidusit jemný kvas Božího království. Radostné však je, že u toho nezůstane. Boží království kvasí svou dobrotou mezi námi. Neboť i z malých počátků se rodí velká naděje. Amen.

*Javorník,
kázání k 60. výročí založení sboru*

neúplatným svědectvím pravdě.“ Z mnoha událostí, z nichž některé se podobaly zeleným planinám, kdežto jiné měly charakter eruptivní, zmiňuji z Trojanovy cihelné knihy významný XVI. synod 1969, který odsoudil sovětský zásah v srpnu 1968 a konstatoval, že „pravda přestává být pravdou", ale církev nesmí přistoupit na nějaké ad hoc laciné smíření. "Smíření...je možné jen v pravdě a svobodném a rovnoprávném rozhovoru o ní." Nejtěžším údobím pro Novou orientaci byla etapa rezignace po Husákově „Machtübernahme", na něž vsadil i Josef Smolík a kdy i vedení ČCE spatřovalo v NO „nátlakovou skupinu" (V. Kejř: "Bratři, na Novou orientaci pozor.") a po vypuzení J. N. Ondry a J. L. Hromádky z vedení KMK. Politické procesy z padesátých let byly jakoby zapomenuty, ale ovany z těchto stbáckých operací začaly provívat celou společnost. Biblicistická práce překladatelských komisí byla zhruba tolerována. Jinak dopadaly na církev další a další „egyptské rány". Nastaly trestní postihy: Jaromír Dus, L. Hejdlánek, jeho žena Heda a Jiří Jirásek, Ctírad Novák a Jan Zeno Dus, muž šlechtěný a statečný, Vlastimil Sláma, který našel svého diplomatického obránce v Janu Čapkovi. Až bizarní se jeví Škarvanova pseudoteologická argumentace, že „protivenství a utrpení na nás sesílá Bůh", ale také skutečnost, že si „trable, zejména politického charakteru způsobujeme často sami". Teologicko-dějinné bylo vystoupení Boženy Komárkové na jednání Komise v dubnu 1972. Komárková kritizovala dopis synodní rady sborům z února dvaasedmdesátého: „Žijeme v období, kdy dochází k obnově stalinismu. Církev zachovává Pán, nikoli oportunismus, který je výrazem morální kapitulace." Ale: "Sesun v nejvyšším poschodí církevního vedení... pokračoval." Kejř a Škarvan se snažili, aby se stát jakž takž nažral, ale církevní koza zůstala jakž takž celá. Z té potměšilé doby, v níž se církevní představitelé snažili hájit „prostor církve" se však ozývaly i hlasy skoro klasicky procké. Zaznamenávám tu slovo Alfréda Kocába: "Musíme se připravit na vyznavačskýpostoj... Ježíš komunikoval s vládci, ale měl i zvláštní cit pro komunikaci se slabými. Máme velkou odpovědnost vůči slabým v naší společnosti, vůči těm, kdo se ocitnou pod koly!... Proti monolitnímu socialismu je třeba postavit jiný model jednoty... Snaha zglajchšaltovat veřejné mínění je dnes démonie číslo jedna..." Poněvadž církevní vrchnosti získaly dojem, že teologická základna Nové orientace je dost mlhavá, napsali její

představitelé v závěru roku 1973 synodní radě dopis s řadou tezí; dopis byl doručen synodní radě; dopis byl podepsán také Janem Kozlíkem, Petrem Krejčím, Jaroslavem Pfanem, Milošem Rejchrtem a Jiřím Vebrem. Po klikatém jednání projevili představitelé synodní rady s rozesláním tezí do sborů nesouhlas. Brzy na to ztrácejí Trojan a Kocáb souhlas k výkonu kazatelské služby. Nepomohl ani přímlyvný dopis synodní rady. V obraně svého manžela poslala své slovo staršovstvu libiškého sboru jeho žena Karla Trojanová (v druhém kole rozhovorů ve staršovstvu libiškého sboru 16. února 1974). Její slova jsou možná hodna jména Justina Martyra: „Jistě rozumíte tomu, že se nikdo nežene do starostí. Nevybrali jsme si tu situaci, jsem si jista – i když tu neděli nejsem s vámi, káží v Kostelci – že manžel v kázáních neprovokuje. Když však úřady hodily rukavici, nezbyvá než bojovat. Sklonit se by znamenalo přijmout nesprávné rozhodnutí úřadů. Nebo to snad máme pokorně přijmout? Nejsme tam, kde jsme chtěli být, ale když budeme stát pevně, co se může stát? Co se může stát seniorovi? Snad jen to, že napříště nedostane souhlas k seniorské volbě. Největší riziko leží na manželovi, že bude proces a půjde do vězení. Mně hrozí nejvýše to, že mi vezmou souhlas pro Kostelec, ale práci dostanu. Budu třeba uklízet..." Jedna členka staršovstva nato řekla: „Co řekla sestra Trojanová, je olej do našich ran." Ten Kájín kostelecký vzkaz dýchá duchem prvokřesťanky, která je odhodlána jít kvůli Kristu do arény: No, co vlastně máte, jen tu rozzuřenou zvěř, to je hodně málo. Já jsem, vy pronásledovatelé a budoucí vyznavači Krista, bez bázně. Podobně se někdy vyjadřoval Jan Zeno Dus a proto z něho měli stbáci vítr, a hrozný.

V bílé Trojanově knížce jsou jemně drsné charakteristiky tehdejšího seniora (laického historika a znamenitého biblisty) Zdeňka Souška, rozpačitého až do podivného selhání, i světlé tváře řady presbyterů, kteří hájili své sbory pilně jako boží ohaři. Dostí, víc se dočtete, až zvednete tu bílou cihlu a uchopíte ji za černý řemínek.

Nakonec vše vypoví autor knihy v básni LET PTAČÍHO HEJNA

*Prudké vybočení z letu
často s údivem vnímám
Nemizí jeden z nich!
Všichni zamřít jinam
Hejno se obrátí náhle
Jenom tak? Na znamení?
S cí touhou v perutích?
Bylo tu. Už tu není*

Milan Balabán

I v šedinách svých stále ovoce ponesou ...

Před šesti lety vzniklo sdružení devadesátníků. Mezi zakladateli byl Severin Tůn z Leštiny u Zábřeha a Josef Veselý z Brna. Přibrali pak mezi sebe další faráře Jana Pokorného z Brna a Jiřího Ottera z Prahy. Letos v lednu přistoupil Jaroslav Bařla z Hranic a jako šestý byl 11. září 2010 přijat Jaroslav Vanča, rovněž z Hranic. Oba hraníční členové patří též do zvláštní skupiny strážců Moravské brány. Jaroslav Vanča se narodil v Teplicích v Čechách a svou zralá léta trávil u Teplic na Moravě.. Jako student theologie pracoval za války u faráře Ant. Vernera v Kolíně (1940–1945). Proním samostatným sborem se stala manželům Vančovým valašská Jasenná (1946–1968), k níž do roku 1948 patřily ještě Vizovice. Byla to krásná, nezapomenutelná léta. V památném roce 1968 odešli Vančovi do Čech, do Mšena u Mělníka. I tady, v docela jiném prostředí a v nesnadné době, pracoval Jaroslav Vanča poctivě, jako milý dělník Pána Boha rozděloval slovo pravdy (2 Tm 2,15). Po necelých dvaceti letech mšenské služby, spojené i s administracemi sborů v Kovánci, v Nebuželicích a v Mladé Boleslavi, se Vančovi vrátili na zasloužený odpočinek do Kolína. Ale i zde se stal J. Vanča na devět let vynikajícím seniorátním vikářem.

Před deseti lety předsídlili Vančovi do Hranic. Po odchodu milované manželky Vlasty je náš jubilant v péči a v opatrování své dcery Lydie. Přejeme do dalších let hodně síly, radosti a naděje. Jeden z dávných hranických kazatelů Jiří Strejc zpíval: „Těm, kdo jsou praveho srdce, Pán spomáhá.”

Ze přátele Miroslav Frydrych

Malé množství kvasu

Dokončení ze str. 1

s Pánem Bohem je poněkud ošidné tázat se na množství. Někdy vnější poměry matou. Neboť i trocha kvásku stačí, aby dodala šmrnc plné kádi mouky. A to je věc, která podle mne má dnes zaznít. I vy, evangelici v Javorníku a okolí, jste až dosud pomáhali prokvasit tento svět. Pomáhali jste vnést do lidské společnosti radost z Boha. Vy a vaši předchůdci jste nositeli nakažlivě radostného poselství Ježíšova evangelia. Je dobře, že jste zde po šest desetiletí neděli co neděli vytvářeli příležitost mluvit o věcech v lidském životě, o kterých se jinak moc nemluví. Příležitost mluvit o odpuštění, o pokoji uprostřed hádek, o důvěře uprostřed človehčí nespolehlivosti. Příležitost mluvit o lásce, která nepodlehne strachu. Vždyť kdo přišel na shromáždění do tohoto domu, nepřišel proto, aby byl otrávený, nýbrž aby zde z Písma svatého a ze společenství čerpal naději. Nepřicházel proto, aby brblal a nadával, nýbrž aby prosil a chválil Boha, Stvořitele života. Bohu díky za všechny chvíle, kdy se to dařilo!

Tři procenta. Snadno je lze přehlédnout. Avšak ta tři procenta v sobě mají cosi z onoho kvasu v podobenství. Skutečný význam, skutečný účinek nemusí být na první pohled

patrný. Vlastně ani nelze dost dobře pozorovat, jak kvásek pracuje. Rád vzpomínám, jak moje babička nebo maminka zadělávaly na buchty. (Ech, kdopak se dnes ještě namáhá s kynutým těstem?) Když bylo vše řádně prohnětené, postavila se mísa do tepla a přikryla se utěrkou. Bez povšimnutí těsto v klidu kynulo. Nebylo vidět, jak kvasnice působily. „*Království nebeské je jako kvas, který žena vmísí do tří měřic mouky, až se všecko prokvasí.*" Co se ve zdejších evangelickém sboru za uplynulých šedesát let událo? Ať se budeme snažit sebevíc, stejně nepostihneme všechno. Něco jen tušíme, něco zůstává skryto úplně. Jen namátkou uvedu pár položek, které přesahují běžný sborový provoz a které se mi zdají být důležité. 1. Zdejší sbor navštívilo mnoho hostů z domova i z ciziny, dříve oddělené železnou opouhou. Dělo se tak díky rodině Adolfa Petra, dlouholetého javornického faráře. 2. Pro jeho činnost zde i na Travné představoval sbor nezbytné zázemí církevní instituce. V dobách nesvobody mohl jedině sbor zaštitit lejaký počín na hraně socialistické únosnosti. 3. A dále – z domu setkávání na Travné sem zejména o svátcích a o prázdninách zavítaly desítky mladých lidí. Někteří se ve zdejší modlitebně poprvé účastnili evangelických bohoslužeb, prvně kupří-

Farář Jaroslav Adámek – 2. svědek Kristův (20. 8. 1910 – 24. 5. 1986)